

Zeitschrift: Hochparterre : Zeitschrift für Architektur und Design
Herausgeber: Hochparterre
Band: 28 (2015)
Heft: [12]: Warschau Mitte = Warszawa ródmiecie

Artikel: Städtebau lernen = Uczy si urbanistyki
Autor: Schulz, Detlef
DOI: <https://doi.org/10.5169/seals-595445>

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften auf E-Periodica. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen sowie auf Social Media-Kanälen oder Webseiten ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. [Mehr erfahren](#)

Conditions d'utilisation

L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. La reproduction d'images dans des publications imprimées ou en ligne ainsi que sur des canaux de médias sociaux ou des sites web n'est autorisée qu'avec l'accord préalable des détenteurs des droits. [En savoir plus](#)

Terms of use

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. Publishing images in print and online publications, as well as on social media channels or websites, is only permitted with the prior consent of the rights holders. [Find out more](#)

Download PDF: 18.02.2026

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

Diskussion der Projekte am Stadtmodell in der Halle der ZHAW in Winterthur. |
Dyskusja na temat projektów przy makiecie miasta w hali ZHAW w Winterthurze.

Städtebau lernen | Uczyć się urbanistyki

Die Architekturausbildung der Zürcher Hochschule für Angewandte Wissenschaften will die Studierenden für die Stadtentwicklung sensibilisieren. | Studia architektoniczne w Zuryskiej Wyższej Szkole Nauk Stosowanych mają za zadanie uwrażliwić studentów na problematykę rozwoju miast.

Text | Tekst:
Detlef Schulz

Die Diskussion um die zukünftige Entwicklung der Stadt hat in den letzten Jahren nicht nur unter Fachleuten, sondern auch in weiten Kreisen der Gesellschaft hohe Aufmerksamkeit erlangt. Im Mittelpunkt des Interesses steht dabei weniger die Bedeutung der Stadt als kulturübergreifende zivilisatorische Errungenschaft der Menschheit als die Tatsache, dass die Städte einen immer größeren Anteil der Weltbevölkerung aufnehmen. Lebten 1950 noch 70 Prozent aller Menschen ausserhalb städtischer Siedlungen, sind es heute 50 Prozent. Bis 2050 – so wird erwartet – sinkt der Anteil der Landbevölkerung auf noch 30 Prozent. Wenn man diese Entwicklung mit der

Problematika przyszłości miast skupia uwagę nie tylko profesjonalistów, ale także dużej części społeczeństwa. Centrum zainteresowania owej debaty to nie tyle metropolia jako osiągnięcie cywilizacyjno-kulturowe, lecz raczej fakt, że coraz więcej ludzi mieszka w mieście. Podczas gdy w 1950 roku 70 procent populacji mieszkało poza osiedlami miejskimi, dziś jest to już tylko 50 procent. Według prognoz, w 2050 roku odsetek ten spadnie do zaledwie 30 procent. Jeśli na to zjawisko nałoży się ogólny przyrost ludności na świecie, widać, że liczba żyjących w miastach zwiększyła się z 800 milionów (1950) do 3,5 miliarda, a według szacunków w 2050 roku wyniesie aż 6,5 miliarda.

generellen Zunahme der Weltbevölkerung überlagert, erkennt man, dass zwischen 1950 und heute die Stadtbevölkerung von 800 Millionen Menschen auf 3,5 Milliarden angestiegen ist. 2050 werden weltweit über 6 Milliarden Menschen in Städten leben.

Dem Druck auf die Siedlungsflächen begegnen

Bei gleichbleibender Dichte würde dies eine Verdopplung der Stadtgebiete innerhalb von 35 Jahren bedeuten. Der Druck auf die Siedlungsflächen der Ballungsräume wird also weiter steigen. Auch wenn dies nicht im gleichen Mass für Mitteleuropa gilt, muss auch hier eine Diskussion über die Zukunft der Stadt geführt werden, da die Ausdehnung der Siedlungsfläche immer schwieriger wird. Dies nicht primär wegen fehlender Flächen, sondern wegen der hohen Sensibilität der Bevölkerung für die Fragen der Zersiedlung. Die Zunahme der Siedlungsflächen führt zu einem Verlust an Kulturland und Landschaft, was zunehmend auch als Verlust von Identität und Lebensqualität wahrgenommen und deshalb bekämpft wird.

Interessant ist, dass nicht nur die Ausdehnung, sondern auch das Verdichten der Siedlungsfläche beklagt wird. Um diesem Dilemma zu entkommen, müssen wir die Flächen besser nutzen - nicht nur in quantitativer, sondern auch in qualitativer Hinsicht. Es braucht eine Verdichtung und eine Attraktivitätssteigerung bestehender Siedlungsgebiete, um dem steigenden Druck zu begegnen, die Siedlungsflächen weiter auszudehnen.

Architektinnen und Architekten können in diesem Prozess einen zentralen Beitrag leisten. Und dies nicht, wie oft propagiert, als Generalisten oder Moderatorinnen, sondern in der Rolle als Spezialisten für Raum. Sie stehen dabei im Spannungsfeld zwischen Erfüllung eines Programms und der Erzeugung von räumlich-gestalterischer Attraktivität im privaten wie im öffentlichen Bereich.

Bachelor-Studierende sensibilisieren

Es ist uns Dozierenden ein zentrales Anliegen, die Studentinnen und Studenten schon auf der Bachelorstufe für die präzise Gestaltung des öffentlichen Raums - die wichtigste und edelste Aufgabe des Architekten - zu sensibilisieren und auszubilden. Die Bachelor-Abschlussarbeit ist dafür die beste Gelegenheit. Im Zusammenwirken der Einzelarbeiten aller Studierenden entsteht ein zusammenhängendes, fiktives Stück Stadt, das als gemeinsames Projekt des Jahreskurses bezeichnet werden kann.

Die gegenseitige Wirkung von gebautem Volumen und daraus resultierendem städtischen Raum kann nicht eindrücklicher erlebbar gemacht werden als über das simultane Entwickeln individueller Einzelentwürfe, die in Abhängigkeit zueinander Strassenzüge, Platz- und Hoffolgen entstehen lassen. Die Diskussion über den Raum zwischen den einzelnen Gebäuden wird dadurch lebendig und greifbar. Der städtische Außenraum, der sich so von Woche zu Woche weiterentwickelt, wirkt sich auf viele Ebenen des Einzelprojekts aus: Von der Gliederung und Materialisierung der Außenfassade über die konstruktiven Grundannahmen und die Tragwerkskonzeption bis hin zur innenräumlichen Entwicklung werden alle Entwurfs-ebenen mit den Bedingungen des kollektiven städtischen Raumes verknüpft und in einen räumlich-strukturellen Zusammenhang gebracht. Die Studentinnen und Studenten lernen dabei, die im vorangehenden Semester erworbenen Kenntnisse über die Erfüllung eines Programms und der konstruktiv-gestalterischen Bewältigung eines Fassadenaufbaus mit der Entwicklung eines öffentlichen Raumes zu verknüpfen. Sie verstehen in diesem Prozess auch deren gegenseitigen Abhängigkeiten. ●

Wyjść naprzeciw zjawisku rozlewania się miast

Przy założeniu, że gęstość zabudowy pozostanie stała, oznacza to podwojenie powierzchni miast w ciągu najbliższych 35 lat. Nacisk na rozbudowę przedmieścia będzie nadal rósł. W Europie Środkowej problem nie osiągnął jeszcze punktu krytycznego, jednakże i tu potrzebna jest dyskusja na ten temat. Rozrastanie się miast przynosi bowiem coraz więcej szkód, a niekoniecznie ma związek z brakiem powierzchni pod zabudowę. Szczęśliwie wzrasta też wrażliwość społeczeństwa na kwestie związane z tzw. urban sprawl. Kurczenie się powierzchni rolnej oraz niszczanie walorów krajobrazu przyczynia się w konsekwencji do utraty tożsamości lokalnej oraz jakości życia.

Interesujący jest przy tym fakt, że krytykowane bywa nie tylko rozlewanie się miast, ale również zagęszczanie zabudowy. Aby wyjść naprzeciw temu dilemmaowi, wolne powierzchnie muszą być lepiej użytkowane, nie tylko w aspekcie ilościowym, ale również jakościowym. Potrzeba jednocześnie zagęszczania zabudowy oraz działań na rzecz uatrakcyjnienia istniejących już osiedli.

Architekci mogą dla tego procesu wnieść istotny wkład. I nie tylko, jak to się często przedstawia, jako moderatorzy dyskusji, ale także jako specjaliści od przestrzeni publicznej. Przy czym zwykle stoją oni niejako w rozdrożu pomiędzy wypełnianiem powierzonych zadań a tworzeniem atrakcyjnych przestrzeni, zarówno o prywatnym, półprywatnym oraz publicznym charakterze.

Uwrażliwić studentów

Stawiamy sobie za główny cel, aby naszych studentów już w trakcie studiów licencjackich nauczyć precyzyjnego kształcania przestrzeni publicznych, jako najważniejszego i najbardziej szlachetnego zadania architektów. Najlepszą okazją do tego jest praca dyplomowa. Student samodzielnie projektuje budynek, który w kontekście z obiektyami zaprojektowanymi przez jego kolegów ma tworzyć zwartą, zintegrowaną tkankę miejską.

Nie da się lepiej ukazać wzajemnego oddziaływanie brył i powstały w efekcie przestrzeni publicznych, niż opracowanie własnej koncepcji budynku w ścisłym związku z otaczającymi go ulicami, placami lub też dziedzińcami. Dyskusja na forum całej grupy jest żywa i konkretna. Realizowana w ten sposób miejska przestrzeń, która rozwija się z tygodnia na tydzień, ma wpływ na wiele aspektów projektu indywidualnego: od podziału elewacji i materiałów wykończeniowych, poprzez założenia konstrukcyjne i system nośny, aż po rozkład pomieszczeń. Wszystko to powstaje na podstawie założeń urbanistycznych opracowanych w grupie, które tworzą przestrzenno-strukturalną całość. Studenci uczą się przy tym łączyć zdobyte wcześniej umiejętności opracowywania koncepcji funkcjonalnej budynku, założień konstrukcyjnych i estetycznych z tworzeniem przestrzeni miejskiej. W efekcie zaczynają rozumieć wszystkie zależności tego złożonego procesu. ●